

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Saksbehandler: Janne Pedersen
Tlf: 40 85 74 41
Mail: janne.pedersen@forbrukerradet.no

Vår dato: 19.01.2015

Vår ref:

Deres dato:

Deres ref: 14/595

Høringssvar – forslag til endringer i barnehageloven

Vi viser til høringsbrev fra Kunnskapsdepartementet datert 17.11.14.

Vi har ingen kommentarer til høringsforslagets kapittel 2-5 om tilsyn med barnehagene. Forbrukerrådets kommentarer er knyttet til forslaget kapittel 6 om rett for eier av barnehagen til å gjennomføre systematisk kartlegging av alle barnehagebarn uten foreldrenes samtykke.

Tilrettelegging for en kartlegging av barnehagebarn uten foreldrenes samtykke slik høringsforslaget legger opp til, vil etter vårt syn være en sterk inngripen i foreldrenes bestemmelsesrett i forhold til barna og deres valgfrihet i forhold til barnehagen. Det er derfor viktig at beslutningen er sterkt faglig fundert. For det andre må det være klart at nødvendigheten av tiltaket (kartleggingen), må være så vesentlig at det gir grunnlag for å fravike sentrale prinsipper om samtykke ved lagring av personopplysninger. Forbrukerrådet er av den oppfatning at forslaget slik det foreligger ikke er tilstrekkelig grunnlagt i forhold til nødvendighet av kartleggingen og fratakelse av samtykkeretten.

Forslaget ivaretar ikke personvern hensyn i tilstrekkelig grad

Forbrukerrådet er opptatt av at barnas integritet skal ivaretas ved innsamling og lagring av personopplysninger. Barn er en sårbar gruppe som ikke kan ivareta egne interesser. Det bør derfor vises særskilt forsiktighet ved registrering av personopplysninger om barn. Kartlegging på et tidlig stadium i barnets utvikling gir også risiko for feiltolkninger og feilregistreringer omkring barnets adferd og ferdigheter. Dette vil i verste fall kunne føre til stigmatisering av barnet. Dette må også ses i sammenheng med risikoen for at personopplysninger om barnet kan spres til uvedkommende.

Vi er også opptatt av foreldrenes valgfrihet og rett til å ivareta barnas interesser. Kartlegging av og lagring av personopplysninger om barn bør som hovedregel skje i samråd med foreldrene og med deres samtykke når dette ikke åpenbart er i strid med barnets egne interesser. Når man velger å avvike fra hovedregelen om at det skal gis samtykke til innhentelse av personopplysninger, så bør også nødvendigheten av å innhente og registrere opplysningene klart gå foran hensynet til den enkeltes personvern. Vi kan ikke se at det er fremlagt sterke faglige argumenter for nødvendighet av

kartleggingen som tilsier at prinsippet om samtykke bør fravikes, og vi er skeptisk til om nødvendige personvernmessige hensyn er tilstrekkelig ivaretatt i høringsforslaget.

Forslaget griper også inn i valgfriheten foreldrene har når de skal velge tilsyn for barna. I ytterste konsekvens vil forslaget kunne innebære at foreldre blir tvunget til å velge mellom å ha barna i barnehagen og motvillig akseptere kartlegging og registrering av barna, eller velge andre løsninger for tilsyn. Forbrukerrådet er redd for at dette kan bli en uheldig og uønsket konsekvens av forslaget.

Forslaget gjenspeiler ikke vesentlig kritikk omkring kartlegging av barnehagebarn

Hovedbegrunnelsene bak forslaget om generell kartlegging av barnehagebarn, er at dette er nødvendig for å kunne utarbeide et individuelt tilrettelagt pedagogisk tilbud i barnehagen og for å gi et tilbud av tilstrekkelig kvalitet.

Forbrukerrådet har ikke kompetanse til å vurdere nødvendigheten av en generell kartlegging i forhold til disse målsetningene. Vi er imidlertid kjent med den faglige uenigheten som eksisterer omkring en slik kartlegging der det fra fremtredende forskningsmiljø innen pedagogikk stilles svært kritiske spørsmål ved en generell kartlegging av barn på barnehagenivå i forhold til hensiktsmessigheten av kartleggingen, ressursbruk i barnehagen, foreldrenes valgfrihet og barnas integritet, (eksempelvis «Mestrer, mestrer ikke» av Mari Pettersvold og Solveig Østrem). Det er etter vårt syn uheldig at denne vesentlige faglige uenigheten ikke gjenspeiles i høringsnotatet og at det ikke foretas en kritisk drøfting omkring de sentrale innvendingene som foreligger mot en systematisk kartlegging.

Det vektlegges fra flere hold, blant annet fra Utdanningsforbundet, at en kartlegging av barnehagebarn kan gjøres mer hensiktsmessig og mindre ressurskrevende ved å bruke kartleggingsverktøy overfor barn som har behov for spesiell oppfølging. Behovet for slik kartlegging og oppfølging vil kunne fanges opp gjennom den daglige kontakten som pedagogisk personale i barnehagen har med det enkelte barn. Det anføres spesielt at dette vil være mindre ressurskrevende i forhold til de øvrige sentrale funksjoner som barnehagen skal ivareta. Vi savner en grundig drøftelse omkring dette i høringsforslaget.

Det bør tydeliggjøres at forslaget innebærer en reell lovmessig endring

De foreslåtte tilleggene i barnehageloven medfører slik vi ser det en reell lovendring med stor praktisk betydning for barnehagene, foreldrene og barna, spesielt da det foreslås å frata foreldrene samtykkekompetanse på området.

I stortingsmelding nr. 41 (2008-2009) Om kvalitet i barnehagen sies det følgende om arbeidet med dokumentasjon i barnehagen etter gjeldende regelverk i kapittel 9.10:

«Det er barnehagens arbeid som skal vurderes, og barnehagen skal normalt ikke vurdere måloppnåelse hos enkeltbarn i forhold til gitte kriterier. I tilknytning til samarbeid med hjelpeinstanser utenfor barnehagen kan dokumentasjon knyttet til enkeltbarn brukes når dette skjer i samarbeid og forståelse med barnas foreldre/foresatte. Et etisk perspektiv må legges til grunn ved dokumentasjon av barns lek, læring og arbeid.»

Videre i oppsummeringen omkring dokumentasjon i kapittel 9.11:

«Departementet har merket seg at det eksisterer usikkerhet om hvordan regelverket om dokumentasjon skal forstås. Stadig flere barnehager ser ut til å benytte ulike verktøy der en i sterkere grad «måler» barns ferdigheter på ulike årstrinn, og departementet mener dette er en utvikling i feil retning. Departementet ønsker å demme opp for et mer instrumentelt syn på barn og ønsker derfor å klargjøre dagens regelverk om dokumentasjon og vurdering av enkeltbarn og barnehagens arbeid.»

I senere Innstilling 162 (2009-2010) fra familie- og kulturkomiteen om kvalitet i barnehagen, støtter flertallet i komiteen et forslag om at alle barnehager skal tilby språkkartlegging, men presiserer samtidig at dette ikke skal bli obligatorisk og at kartlegging må skje i samråd med foreldrene.

Stortingsmeldingen og innstillingen drøfter barnehagenes anledning til å bruke kartleggingsverktøy etter gjeldende regelverk på en måte som ikke gjenspeiles i Kunnskapsdepartementets fremstilling i høringsforslaget der det hevdes at de foreslåtte tilleggene i barnehageloven ikke utgjør en lovmessig endring, men kun en «presisering» av eksisterende lovhjemmel. Det er etter vårt syn uheldig at ordlyden i foreliggende høringsnotat tilslører de rettslige konsekvensene av lovforslaget og stenger for en åpen debatt, spesielt med hensyn til foreldrenes samtykkekompetanse.

Med vennlig hilsen
For Forbrukerrådet

Anne Haabeth Rygg
Fagdirektør for
offentlige tjenester

Janne Pedersen
Politisk rådgiver